

Nasjonal kompetansetjeneste for habilitering av barn med spise- og ernæringsvansker

Virksomhetsplan 2022

Innhold

Virksomhetsplan 2022	1
Bakgrunnsinformasjon	3
Om Nasjonal kompetansetjeneste for habilitering av barn med spise- og ernæringsvansker	3
Mandat og resultatmål	3
Organisering	3
Ansatte	4
Behov og utfordringer	4
Virksomhetsplan 2022	5
Kvalitet i behandling	5
Kompetansespredning	5
Nettverk	6
Fagutvikling og forskning	7
Referanseliste	7

Bakgrunnsinformasjon

Om Nasjonal kompetansetjeneste for habilitering av barn med spise- og ernæringsvansker

Nasjonal kompetansetjeneste for habilitering av barn med spise- og ernæringsvansker (NKT barn med spise- og ernæringsvansker) har som hovedoppgave å bidra til å bygge opp og videreutvikle tverrfaglig kompetanse og gode behandlingstilbud for denne pasientgruppen. Et sentralt resultatmål er at barn med spise- og ernæringsvansker skal få likeverdige behandlingstilbud uavhengig av hvor de bor. Arbeid med denne pasientgruppen forutsetter kompetanse og samarbeid fra tre fagområder; medisin, ernæring og psykologi/pedagogikk. Oppgavene innen hvert fagområde kan dekkes av flere faggrupper.

Mandat og resultatmål

Ifølge forskrift om Nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten (2010, § 4-6), Oppgaver for nasjonale kompetansetjenester, skal tjenesten ivareta følgende oppgaver innenfor sitt ansvarsområde:

- Bygge opp og formidle kompetanse
- Overvåke og formidle behandlingsresultater
- Delta i forskning og etablering av forskningsnettverk
- Bidra i relevant undervisning og veiledning
- Sørge for veiledning, kunnskaps- og kompetansespredning til helse- og omsorgstjenesten, andre tjenesteytere og brukere
- Iverksette tiltak for å sikre likeverdig tilgang til nasjonale kompetansetjenester
- Bidra til implementering av nasjonale retningslinjer og kunnskapsbasert praksis.
- Etablere faglig referansegruppe
- Rapportere årlig til Helsedirektoratet

Helse- og omsorgsdepartementet har en gjennomgang av nasjonale tjenester, og det pågår et arbeid med å revidere mandatet for de nasjonale tjenestene.

Organisering

Kompetansetjenesten er organisert under Helse Sør-Øst RHF og er lokalisert ved Oslo universitetssykehus HF, Rikshospitalet. Mandatet er gitt av Helse- og omsorgsdepartementet og omfatter både spesialist- og kommunehelsetjenesten. Det er ingen formelle organisatoriske linjer mellom kompetansetjenesten og de lokale spiseteamene ved de enkelte helseforetak. Ansvaret for etablering og drift av disse ligger til helseforetakene.

Ansatte

Nafis Iqbal (overlege, leder for tjenesten)

Helle Schiørbeck (psykologspesialist)

Elna Thurmann-Nielsen (spesialpedagog)

Malin Sinding (logoped), vikar Trine Heier Larsen (logoped)

Mia Unhjem (sykepleier), vikar: Ina Steinsland (spl til 14/8), Maren Asbjørnhus Berg (spl til 31/4)

Nina Løvhøiden (klinisk ernæringsfysiolog)

Ingrid Marie Hegdal (psykolog, engasjement til 31/12)

Referansegruppe

Det er oppnevnt en faglig referansegruppe for tjenesten. Denne gruppen skal følge opp at tjenesten drives i tråd med intensjonen og mandatet. Kompetansetjenestens referansegruppe har representanter fra helseforetakene Helse Vest, Helse Sør-Øst, Helse Midt-Norge, brukerrepresentant fra Knappenforeningen, representant fra akademia (Universitetet i Oslo) og representant fra kommunehelsetjenesten. Leder for referansegruppen er overlege PhD Espen Lien, St. Olavs hospital.

Behov og utfordringer

Alvorlige spisevansker ser man ofte hos barn med andre medisinske-, ernæringsmessige-, atferdsmessige og/eller utviklingsmessige utfordringer. Spisevansker kan også forekomme der det er spesielle utfordringer i familie og/eller omsorgsrelaterte forhold, eller etter en avgrenset sykdomsepisode som forstyrrer barnets spiseutvikling. Videre ser vi barn som er svært småspist, som spiser ekstremt snevert, og som har et angstfylt forhold til mat og måltider. Spisevansker har en sammensatt natur og møtes derfor best med et helhetlig perspektiv; en biopsykososal forståelse.

De fleste helseforetak har etablert en form for tverrfaglig behandlingstilbud til pasientgruppen, men de lokale teamene varierer i størrelse og sammensetning. Det er også stor variasjon i hvor mange pasienter teamene ser per år. Spiseteamene har til dels vært drevet av ildsjeler uten formell forankring i organisasjonen. Dermed blir spiseteamene sårbare ved utskiftning av personell og i omorganiseringsprosesser ved helseforetakene. Fagpersoner som forutsettes for en helhetlig tilnærming til sammensatte spisevansker, kan være organisert under forskjellige avdelinger/seksjoner i helseforetakene. Dette utfordrer helseforetakenes ledelse med hensyn til å etablere gode samarbeidsmodeller i hvert enkelt foretak. Det har vært behov for en pågående prosess som sikrer tilstedeværelse av kompetanse og tverrfaglighet på fagområdet ved helseforetakene.

Det finnes mange former og grader av spisevansker, og pasientgruppen er utfordrende å avgrense. Kompetansetjenesten ser behov for en konsensus og terminologi for klassifisering og kategorisering av vanskene, og det er fortsatt behov for å fremme forskning og evidensbasert praksis.

Virksomhetsplan 2022

Det er utarbeidet en plan som skisserer prioriterte resultatmål for 2022. Nedenfor presenteres hva kompetansetjenesten vektlegger spesielt innenfor hvert hovedområde; Kvalitet i behandling, Kompetansespredning, Nettverk, Fagutvikling og forskning.

Kvalitet i behandling

Kompetansetjenesten skal utvikle og heve kvaliteten på tjenestene (primær- og spesialisthelsetjenesten og pedagogisk sektor) til målgruppen og vil arbeide for at behandlingen som gis er av enhetlig karakter. For å sikre kvalitet i behandling inngår resultatmålene å overvåke og formidle behandlingsresultater, sørge for å ha en faglig referansegruppe, rapportere årlig til Helsedirektoratet og bidra til å implementere nasjonale retningslinjer og kunnskapsbasert praksis.

I 2022 vil vi spesielt fokusere på å gjennomføre en ny kartlegging av behandlingstilbud ved de enkelte helseforetak/helseregioner, utarbeide en veileder for sondeavvenning og etablere faste møtetidspunkt mellom spiseteam i de forskjellige helseregionene.

Planer for 2022:

Oppgaver	Tiltak
Veileder om sondeavvenning	Ferdigstille en veileder om sondeavvenning
Skriftlig materiell om sondeernæring basert på «vanlig mat»	Utvikle skriftlig materiell som legges ut på kompetansetjenestens hjemmeside
Ferdigstille rapport fra kartlegging av tverrfaglige behandlingstilbud til barn med spise- og ernæringsvansker	Dele rapporten på hjemmesiden og dele resultatene med de ulike helseregionene.
Regionale møter	Invitere til regionale møter i forbindelse med omorganiseringen.

Kompetansespredning

Kompetansespredning skjer gjennom å bidra til å bygge opp og formidle kompetanse. Et sentralt resultatmål for kompetansetjenesten er å sørge for å gi økt kunnskap om spise- og ernæringsvansker hos barn, til fagpersoner i helse- og omsorgstjenesten. Vi søker også å nå pedagogisk personell i skole-/barnehage. Dette gjøres gjennom undervisning, veiledning, kurs, foredrag, media og produksjon av informasjonsmateriell og saker på nettsiden.

Vi vil også bidra i planarbeidet med en nordisk konferanse i Stockholm 2023. Vi vil som tidligere undervise studenter i klinisk ernæring ved UiO. Andre tiltak for kompetansespredning er presentert i tabellene nedenfor, punkt 2b.

Planer for 2022:

Oppgaver	Tiltak
Arrangere kurs, konferanser	Digitale og fysiske kurs for fagpersoner (tverrfaglig), om barn og spising; vanlige utfordringer og spisevansker.
Formidling, undervisning om barn og spise- og ernæringsvansker i samarbeid med andre instanser	Presentasjoner ved kurs/undervisning i regi av bl.a., OUS (internundervisning), UiO (studentundervisning), og spiseteam i andre helseforetak.
Spre informasjon i ulike medier	Oppdatere hjemmesiden
Film	Lage film med faglig innhold som legges ut på hjemmesiden
Webinar	Arrangere webinar høst/vinter 22.
Landskonferanse	Arrangere landskonferanse 9/12.

Nettverk

Kompetansetjenesten iverksetter tiltak for å sikre likeverdig tilgang til nasjonale kompetansetjenester. Vi deltar og bidrar til å støtte og utvikle fagmiljøer som arbeider med spise- og ernæringsvansker hos barn. Kontakt og samarbeid med fagmiljøer ved andre helseforetak, relevante fagmiljøer i andre land og samarbeid med brukerorganisasjoner inngår i dette.

Planer for 2022:

Nettverk	Oppgaver
Regionale møter	Opprettholde og videreutvikle kontakt med de lokale spiseteamene ved helseforetakene. Vi inviterer til regionale møter høst 2022. Hensikt er blant annet å bidra til at helseforetakene etablerer regionale noder i Norge. Oppgaver vil, i samarbeid med kompetansetjenesten, å styre arbeid med forskning og deling av forskningsresultater, etablere konsensus om terminologi, klassifisering av spise- og ernæringsvansker, og å fremme evidensbasert praksis.
Nettverksmøte	Invitere til nettverksmøte med HSØ
Fagspesifikke nettverk	Dysfaginetttverk RBUP kurs og film om spisevansker Spesialistutvalg habilitering i NPF
Brukerorganisasjoner	Regelmessige møter/samarbeid med Knappenforeningen (bl.a. rundt kurs, prosjekter) Deltakelse i fagpanel i Prematurforeningen

RBUP= Regionsenter for barn og unges psykiske helse.

NPF=Norsk psykologforening

Fagutvikling og forskning

Kompetansetjenesten har som et resultatmål å delta i forslag og etablering av forskningsnettverk. De ansatte bidrar i utvalgte prosjekter med fokus på spising/ernæring. Vi har blant annet samarbeid med Barnenevrologisk seksjon OUS-RH om oppfølging av barn med spinal muskelatrofi (SMA).

Kompetansetjenesten har tatt mål av seg til å kartlegge kliniske karakteristika hos barn som henvises til spise- og ernæringsteam. Tjenesten har gått inn i et samarbeidsprosjekt med spiseteamet på Ullevål sykehus og har som mål å utvide prosjektet til alle sykehus med spiseteam. Tjenesten vil i 2023 søke samarbeid med Nasjonal Kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser (NKSD) ved OUS.

Referanseliste

Forskrift om Nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten. (2010). *Forskrift om krav til spesialisthelsetjenester, godkjenning av nasjonale tjenester i spesialisthelsetjenesten og bruk av betegnelsen universitetssykehus* (FOR-2010-12-17-1706). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2010-12-17-1706/§4-6>